

Rezime Izvještaja guvernera - avgust 2011

Ažurirano: 08.11.2011. godine

U Izvještaju guvernera o poslovanju i sprovođenju politike Centralne banke Crne Gore za avgust je konstatovano da su nastavljeni pozitivni trendovi u većini sektora crnogorske ekonomije. Međutim, iako svi indikatori ukazuju na oporavak privredne aktivnosti, efekti krize se i dalje osjećaju. Procjene Centralne banke, na bazi dostupnih podataka, ukazuju da je u prvoj polovini godine ostvaren rast BDP-a od oko 2,5%. U izvještaju je konstatovano da je nastavljen trend stabilizacije u bankarskom sektoru, što doprinosi stabilnosti finansijskog sistema u cjelini. Solventnost i likvidnost bankarskog sistema je visoka, značajno iznad zakonom propisanog minimuma. Kreditna aktivnost je nastavila opadajući trend, kao i aktiva bankarskog sistema.

Cijene su u avgustu u odnosu na prethodni mjesec zabilježile rast od 0,7%. Godišnja stopa inflacije je nakon pada u julu na 3% ponovo u porastu, tako da su cijene u avgustu zabilježile godišnji rast od 3,6%. U avgustu su cijene u odnosu na decembar 2010. godine zabilježile rast od 3% koliko je iznosio i prosječan rast cijena (period na period).

Industrijska proizvodnja je u prvih osam mjeseci 2011. godine zabilježila pad od 6,6% u odnosu na isti period prethodne godine, čemu je doprinio pad proizvodnje u sektoru proizvodnje električne energije, gasa i vode. Rast je zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena i prerađivačkoj industriji.

Broj dolazaka turista u prvih osam mjeseci 2011. godine povećao se za 7,3%, dok se broj noćenja povećao za 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Većina vidova saobraćaja je ostvarila pad u prvih osam mjeseci 2011. Prevoz robe je smanjen u željezničkom, vazdušnom i drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom i drumskom saobraćaju smanjen prevoz putnika. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo rast od 31,5% u drugom kvartalu 2011. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) prema preliminarnim podacima u avgustu 2011. u odnosu na isti mjesec prethodne godine veći je za 17,9%, a u odnosu na jul 2011. godine za 8,1%. Šumarstvo je u prvih osam mjeseci 2011. ostvarilo rast proizvodnje od 5,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

Broj zaposlenih u julu 2011. godine bila je viša za 1,4% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na jul 2010. godine veća za 6,5%. Broj nezaposlenih lica je smanjen za 0,2% u avgustu 2011. u odnosu na prethodni mjesec, a 5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Na kraju avgusta 2011. godine od 56.492 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 14.655 ili 25,9% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom došlo je do povećanja broja blokiranih pravnih i fizičkih lica za 0,7%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine zabilježeno povećanje od 3,8%. Ukupan

iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 342,6 miliona eura, što predstavlja rast od 6,5% u odnosu na jul 2011. godine. Koncentracija duga je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika, koji čine 0,07% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo sa čak 23,2% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika, koji čine 0,35% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo je sa 44,88% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kreditni rizik i dalje dominantan rizik u bankarskom sistemu usljed još uvijek nedovoljnog oporavka crnogorske privrede. Sa aspekta likvidnosti, stanje u bankarskom sistemu je na zadovoljavajućem nivou. Kapital banaka je u avgustu 2011. godine u odnosu na prethodni mjesec smanjen za 5,9%, a u odnosu na decembar 2010. godine za 8,8%. Likvidna aktiva je u avgustu iznosila 660,7 miliona eura i bila je viša za 10,0% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine za 17,4%. Bilansna suma banaka je u avgustu povećana za 0,9% u odnosu na jul tekuće godine, a u odnosu na decembar prethodne godine smanjena je za 0,7%. Depoziti su u avgustu povećani za 2,8% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar prethodne godine za 5,6%. Krediti banaka su ostvarili pad od 1,3% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2010. godine pad od 8,7%. Došlo je do pada kredita koji kasne za 2,3% u odnosu na jul 2011. godine, dok su u odnosu na kraj prethodne godine porasli za 13,2%. Nekvalitetni krediti su u avgustu povećani u odnosu na prethodni mjesec za 3,7%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine povećani za 13,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u avgustu iznosila je 9,70%, što predstavlja pad od 0,02 procentnih poena u odnosu na prethodni mjesec i rast od 0,07 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,09% u avgustu 2011. godine i ostvarila je pad od 0,07 procentnih poena u odnosu na prethodni mjesec, i pad od 0,18 procentnih poena u odnosu na kraj 2010. godine. Ovakvo kretanje kamatnih stopa je rezultat metodologije koja pokriva sve kredite i depozite, a ne novoizdate kredite i novoprimitljene depozite.

Na kraju avgusta 2011. godine obavezna rezerva banaka iznosila je 161,1 miliona eura, što je za 2,3 miliona ili 1,5% više nego u prethodnom mjesecu, a za 3,4 miliona ili 2,1% niže nego na kraju 2010. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 65,8%, u državnim zapisima 23,7%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 10,5%. Deset banaka je iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju avgusta 2011. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 5,4 miliona eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (90,4%), dok se preostali dio odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (9,6%).

U avgustu je zabilježen pad prometa na tržištu kapitala, kao i pad vrijednosti oba indeksa u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 18,7 miliona eura u avgustu 2011. godine, dok je u istom periodu prethodne godine ostvaren suficit u iznosu od 9,4 miliona eura. Deficit budžeta za prvih osam mjeseci iznosio je 42,6 miliona eura, odnosno 1,3% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 112,5 miliona eura ili 3,4% BDP-a, što je u odnosu na plan za avgust više za 0,6%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u avgustu prethodne godine, ostvareno je povećanje od 3%. Izdaci budžeta iznosili su 93,8 miliona eura ili 2,9% BDP-a, što je za 6% niže u odnosu na isti period prethodne godine. U avgustu kapitalni budžet iznosio je 5,1 milion eura.

Javni dug Crne Gore, na kraju avgusta 2011. godine, iznosio je 1.438,5 miliona eura ili 43,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 372,7 miliona eura ili 11,4% BDP-a, a na spoljni dug 1.065,8 miliona eura ili 32,5% BDP-a.

Prema preliminarnim podacima, u periodu januar-jun 2011. godine deficit tekućeg računa bio je manji za 12,5% u odnosu na isti period 2010. godine i iznosio je 447 miliona eura, što je rezultat ostvarenog suficita na računu usluga, dohodaka i tekućih transfera. U periodu januar-avgust 2011. godine neto priliv stranih direktnih investicija, prema preliminarnim podacima, iznosio je 241,8 miliona eura i za 38,5% je manji nego u istom periodu 2010. godine. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 313,4 miliona eura, dok je istovremeno ostvaren odliv u iznosu od 71,6 miliona eura. Od ukupnog priliva stranih direktnih investicija vlasnička ulaganja su iznosila 234,1 milion eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 66,6 miliona eura. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u preduzeća i banke čine 39,9% ukupnog priliva, a ulaganja u nekretnine 34,8%. Priliv novčanih sredstava po osnovu povlačenja sredstava rezidenata investiranih u inostranstvu iznosio je 12,8 miliona eura.

U Izvještaju su sublimirane realizovane ključne aktivnosti svih organizacionih jedinica u sastavu Centralne banke, a koje su bile u funkciji sprovođenja Politike Centralne banke u avgustu 2011. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta.

Banke su redovno izdvajale zakonom propisani nivo obavezne rezerve i nije bilo korišćenja ovih sredstava u avgustu. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u avgustu je iznosila 99,9%. Za 23 radna dana sa 11.730 minuta produkcije bilo je 12 minuta zastoja u radu sistema. Uredno i blagovremeno su snabdijevane banke i drugi klijenti CBCG novčanicama i kovanim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi u eurima.

U segmentu pitanja vezanih za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori dostavljene su tražene informacije iz nadležnosti Centralne banke Crne Gore za izradu Izvještaja o napretku za 2011. godinu.

Na planu harmonizacije propisa sa regulativom EU i standardima ESCB, preduzete su aktivnosti na implementaciji odluka iz oblasti rada sa gotovinom (Odluka o provjeri podobnosti i autentičnosti i vraćanju u opticaj euro novčanica i kovanog novca i Odluka o postupanju sa sumnjivim primjercima euro novčanica i kovanog novca i drugim aktivnostima za zaštitu eura od falsifikovanja).

U okviru aktivnosti guvernera Centralne banke na planu međunarodne saradnje, realizovani su susreti sa predstavnicima konsultantske kompanije „Alvarez&Marsal” i predstavnicima Kancelarije EBRD-a u Crnoj Gori.